

Europolo jungtinės priežiūros institucijos
ketvirtoji veiklos ataskaita

2006 m. lapkričio mėn.–2008 m. lapkričio mėn.

Europolo jungtinės priežiūros institucijos misija

Jungtinės priežiūros institucijos (JPI) misija – nepriklausomai, vadovaujantis Europolo konvencija, tikrinti Europolo veiklą, norint įsitikinti, kad saugant, tvarkant ir naudojant Europolo turimus duomenis nėra pažeidžiamos atitinkamų asmenų teisės. Be to, Jungtinė priežiūros institucija stebi duomenų perdavimo iš Europolo leistinumą.

Kiekvienas asmuo turi teisę prašyti Jungtinės priežiūros institucijos užtikrinti, kad Europolas teisėtai ir tiksliai rinktų, saugotų, tvarkytų ir naudotų jo asmens duomenis. Tokiu būdu Jungtinė priežiūros institucija veikia kaip patikima tarpininkė tarp asmens ir Europolo.

Jungtinė priežiūros institucija, nagrinėdama su suderintu Europolo konvencijos nuostatų aiškinimu ir taikymu susijusius klausimus, taip pat rengdama suderintus pasiūlymus dėl bendro esamų problemų, susijusių su Europolo atliekamu asmens duomenų tvarkymu ir naudojimu, sprendimo, skatina bendradarbiavimą.

Turinys

Pratarmė.....	4
I skyrius	6
I.1 Įvadas	6
I.2 Jungtinės priežiūros institucijos praėjusio laikotarpio veiklos apžvalga	7
I.3 Nauji pokyčiai teisėsaugos ir duomenų apsaugos srityse ES.....	14
I.4 Europolo ateitis	17
II skyrius.....	19
II.1 Priežiūros darbas.....	19
II.1.1 Europolo patikra	19
II.1.2 Jungtinės priežiūros institucijos nuomonės	22
II.1.3 Analizei skirtų bylų užvedimas.....	24
II.1.4 Susitarimai su trečiosiomis šalimis ir (arba) institucijomis	25
II.1.5 Duomenų subjekto teisės	26
II.2 Jungtinės priežiūros institucijos valdymas	28
II.2.1 Darbo grupės.....	29
II.2.2 Skaidrumas.....	29
II.2.3 Biudžetas.....	30
II.2.4 2008 m. konferencija	31
III skyrius.....	33
III.1 Skundų komitetas	33
III.1.1 S. pateikto skundo santrauka	34
IV skyrius	37
IV.1 Savo veiklos vertinimas	37
IV.2 Ateitis	39
V skyrius.....	41
V.1 Europolo JPI ir Skundų komiteto nariai	41
V.1.1 Europolo jungtinė priežiūros institucija.....	41
V.1.2 Skundų komitetas	44

Pratarmė

2008-ieji Jungtinei priežiūros institucijai buvo labai svarbūs metai. Šiais metais ji paminėjo duomenų apsaugos priežiūros Europole veiklos dešimtmetį. Jau nuo 1998 m. spalio, kai JPI pradėjo dirbti, Europolas ir JPI išreiškė bendrą norą siekti aukštų duomenų apsaugos Europole standartų. Nuo pat pradžių užsimezgę geri darbo santykiai laikui bėgant išsiplėtojo, padėdami užsimegzi konstruktyviam dialogui ir pasiekti konkrečių rezultatų duomenų apsaugos reikalavimus taikant kasdienėje Europolo veikloje.

Duomenų apsaugai užtikrinti būtina laikytis reikiamų standartų teisėsaugos institucijoms, įskaitant Europolą, tvarkant informaciją. Šie standartai, kurie kartais gali atrodyti visiškai nereikalingi, iš tikrųjų padeda veiksmingai atlikti tyrimus ir palaikyti viešąją tvarką. Iš tiesų jie padeda užtikrinti Europolo informacijos kokybę ir patikimumą. Duomenų apsauga –tai lyg greičio ribojimas – vairuotojas turi vairuoti lėčiau, tačiau taip apsaugomas vairuotojas ir kiti eismo dalyviai. Todėl tikimybė Europolui pasiekti savo ilgalaikius teisėsaugos tikslus yra ne mažesnė, bet didesnė.

Ar Europolas pasieks aukštų duomenų apsaugos standartų, iš dalies priklauso nuo asmeninės informacijos, kuri gaunama iš valstybių narių ir trečiųjų šalių, kokybės. Todėl poreikis išsiaiškinti, ar duomenų kokybės reguliavimo praktika ir procedūros nacionaliniu lygmeniu atitinka kokybiško duomenų tvarkymo Europole standartus, vis didėja. Europolas galėtų šiais klausimais šviesti valstybių narių teisėsaugos institucijas ir jas remti, bet to imtis privalo ir nacionalinės duomenų apsaugos institucijos, ypač turint galvoje jų teisę atlikti patikras nacionalinėse įstaigose. Siekiant pažangos, reikia, kad bendradarbiautų ne tik JPI ir Europolas, bet ir JPI bei nacionalinės duomenų apsaugos institucijos.

JPI tikisi, kad bus įgyvendintas Tarybos sprendimas, kuriuo nustatomas naujasis Europolo teisinis pagrindas. Kuriant naująjį teisinį pagrindą atsirado unikali galimybė patobulinti

duomenų apsaugos nuostatus, ypač tose srityse, kuriose tai buvo reikalinga. Viena iš tokių sričių susijusi su asmens teise susipažinti su Europolo turima asmens informacija. Europolui ir JPI veiksmingai bendradarbiaujant, Tarybos sprendime buvo įtvirtintas mechanizmas, padedantis ne tik geriau užtikrinti asmens teises, bet ir apsaugoti svarbius teisėsaugos interesus, kuriuos Europolas teisėtai stengiasi apsaugoti. Europolui rengiantis įgyvendinti Tarybos sprendimą, bus kitų galimybių užtikrinti geresnę duomenų apsaugos praktiką ir ją padaryti efektyvesnę.

Be naujojo Europolo sprendimo šiuo metu esama įvairių teisėsaugos ir duomenų apsaugos naujovių, kurios turės įtakos teisėsaugos institucijų, įskaitant Europolą, veiklos priežiūrai. Šiandien jau žinoma, kad JPI artimoje ateityje ir toliau vykdys savo, kaip priežiūros institucijos, funkcijas. JPI taip pat toliau laikysis įsipareigojimo užtikrinti veiksmingą duomenų apsaugos priežiūrą Europole, tuo pačiu atsižvelgiant į operatyvinius Europolo poreikius. Be to, ji ir toliau stengsis glaudžiai bei veiksmingai bendradarbiauti tiek su Europolu, tiek su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis.

Pirmininkas

David Smith

I skyrius

I.1 Įvadas

Tai ketvirtoji Jungtinės priežiūros institucijos (JPI) veiklos ataskaita. Ji apima per paskutinius dvejus metus (2006–2008 m.) vykdytą veiklą ir pasiektus rezultatus, susijusius su teisėsaugos srityje taikomų duomenų apsaugos principų praktiniu įgyvendinimu. Be to, ataskaita skirta viso JPI veiklos laikotarpio istorijai, nes minime savo 10 metų veiklos sukaktį; kartu skiriama dėmesio būsimiems iššūkiams ir naujiems duomenų apsaugos pokyčiams, teisėsaugos institucijoms bendradarbiaujant Europos Sąjungoje.

Ši ataskaita rodo, kad aiškiai padalijus atsakomybę tarp suinteresuotųjų asmenų, bendradarbiaujant tarpusavyje ir ugdant pasitikėjimą duomenų apsaugos principai veiksmingai įgyvendinami kasdien, nepažeidžiant asmenų teisių ir laisvių.

Ataskaitos santrauka

Pirmame skyriuje „Istorinė apžvalga“ trumpai apžvelgiama JPI veikla per visą 1998–2008 m. veiklos dešimtmetį, prisimenant jos istoriją, patirtį, laimėjimus ir daugiausia dėmesio skiriant būsimiems iššūkiams.

Antrame skyriuje „Priežiūros darbas“ pateikiami JPI, kaip nepriklausomos institucijos, prižiūrinčios, kaip Europolas tvarko asmens duomenis, ir apsaugančios duomenų subjektų teises, darbo rezultatai. Šiame skyriuje aptariami pokyčiai ir laimėjimai dirbant Europolo patariamąja institucija, pateikiant nuomones kai kuriais duomenų apsaugos klausimais. Atitinkamas dėmesys skiriamas valdymo aspektams.

Skundų komiteto vaidmuo ir sprendimai aprašomi trečiame skyriuje, pateikiamas trumpas jų apibūdinimas, taip pat komiteto tyrimų ir analizės veikla bei aptariamas klausimų sudėtingumas.

Ketvirtame skyriuje daugiausia dėmesio skiriama savo veiklos vertinimui, taip pat trumpalaikiams ir ilgalaikiams Jungtinės priežiūros institucijos tikslams.

I.2 Jungtinės priežiūros institucijos praėjusio laikotarpio veiklos apžvalga

„Mes tampame protingi ne todėl, kad prisimename praeitį, bet todėl, kad esame atsakingi už savo ateitį.“

George Bernard Shaw

Tačiau prieš aptariant ateitį, būtų protinga peržvelgti praeitį, ypač jei praeitis susijusi su patirtimi, būtina sprendžiant ateities iššūkius.

JPI patirtis teisėsaugos ir duomenų apsaugos srityje dabar jau akivaizdi ir leidžia šiai institucijai tapti patikima asmenų teisių saugotoja ir konstruktyvia Europolo partnere. Tai buvo pasiekta siūlant pagalbą ir patarimus siekiant užtikrinti, kad bet kokie siūlomi pokyčiai virstų praktiniais laimėjimais, paisant asmenų teisių.

Europolo JPI įkūrimas neabejotinai susijęs su paties Europolo įsteigimu. Dėl Europolo buvo susitarta 1992 m. vasario 7 d. Europos Sąjungos (Mastrichto) sutartyje. Europolo konvenciją ratifikavo visos valstybės narės ir ji įsigaliojo 1998 m. spalio 1 d. Priėmus įvairius su šia konvencija susijusius teisės aktus, Europolas pradėjo visapusišką veiklą 1999 m. liepos 1 d. Pagal Europolo konvenciją Europolas – tai ES valstybių narių teisėsaugos institucijų paramos tarnyba. Europolas iš visų valstybių narių policijos įstaigų renka ir analizuoja asmeninę informaciją apie asmenis, susijusią su nusikaltimais, dėl kurių Europolui suteikti įgaliojimai. Pirmas ir steigiamasis Europolo JPI posėdis įvyko 1998 m. spalio 9 d. Hagoje. Ši data rodo Jungtinės priežiūros institucijos veiklos pradžią prisiimant pagal Europolo konvenciją nustatytus įpareigojimus.

Iš pradžių JPI turėjo sekretoriatą, kurį sudarė Europos Sąjungos Tarybos Generalinio sekretoriato darbuotojai. Tačiau buvo pateikta iniciatyva įsteigti nepriklausomą sekretoriatą ir priėmus 2000 m. spalio 17 d. Tarybos sprendimą 2001 m. rugsėjo 1 d. buvo įsteigtas nuolatinis ir nepriklausomas sekretoriatas.

Nuo įsteigimo 1998 m. JPI buvo patikėta funkcija prižiūrėti Europolo veiklą tvarkant asmens duomenis. JPI uždaviniai yra dar svarbesni vertinant juos pagal informacijos, kurią

tvarko Europolas, pobūdį ir galimus neigiamus padarinius atitinkamiems asmenims, jei tokia informacija tvarkoma netaikant tinkamų ir griežtų garantijų.

Atlikdama savo darbą, JPI jau turėjo gaires – Europolo konvencijoje įtvirtintus duomenų apsaugos principus. Europolo konvencijoje nustatyta išsami duomenų apsaugos sistema, įpareigojanti valstybes nares užtikrinti tokį duomenų apsaugos standartą, kuris atitiktų bent tą, kuris užtikrinamas įgyvendinant 1981 m. sausio 28 d. Europos Tarybos konvencijos principus, ir taip pat turi būti atsižvelgiama į 1987 m. rugsėjo 15 d. Europos Tarybos ministrų komiteto rekomendaciją Nr. R (87) 15 dėl asmens duomenų naudojimo policijos sektoriuje. Todėl pačioje konvencijoje nustatomos tam tikros teisės ir garantijos asmenims, tvarkant jų asmens duomenis, o pagrindinė užduotis – užtikrinti, kad nustatytos teisės ir garantijos būtų tinkamai įgyvendinamos praktiškai.

Nuo pat pradžių JPI turėjo nustatyti darbo metodus, kurie jai leistų veikti kaip nepriklausomai priežiūros institucijai. Vienas iš tokių darbo metodų, leidusių JPI nariams kaupti patirtį ir žinias, buvo darbo grupių, kurioms perduotos su darbu tam tikrose srityse ir su tam tikrais projektais susijusios funkcijos, įkūrimas. Darbo grupės buvo įkurtos siekiant įvertinti pavedimus užvesti analizei skirtas darbo bylas (AWF); spręsti klausimus, susijusius su trečiosiomis šalimis ar organizacijomis; nagrinėti informacinių technologijų klausimus; remti JPI darbą bei padaryti jį skaidrų sumaniai valdant jos viešuosius ryšius. Tokių grupių atliktas darbas leido ne tik rengti JPI posėdžius, bet ir investuoti į žinių ir patirties kaupimą policijos bendradarbiavimo ir Europolo darbo srityse.

Kaip jungtinė priežiūros institucija, atsakinga už Europolo atliekamos duomenų tvarkymo veiklos priežiūrą, JPI visada veikė kaip nepriklausomas priežiūros subjektas. Priežiūros institucijos nepriklausomumas visada yra esminė sąlyga, užtikrinanti tinkamą asmenų teisių ir laisvių apsaugą. Šis nepriklausomumas turėtų būti suvokiamas ne kaip privilegija, o kaip pareiga ir įpareigojimas. Europolo konvencijos 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad JPI vykdo savo funkcijas visiškai nepriklausomai, o institucinį ir organizacinį nepriklausomumą užtikrina toliau nurodytais būdais:

- ją sudaro ne daugiau kaip du kiekvienos nacionalinės priežiūros institucijos nariai ar atstovai, kurie tikrai yra nepriklausomi;
- nustatomas reikalavimas dėl narių būtinų gebėjimų;

- kadencijos laikas kiekvienos valstybės narės atstovo atveju – penkeri metai;
- nustatomas draudimas gauti bet kokius nurodymus iš bet kokios kitos institucijos;
- suteikiama prieiga prie visų dokumentų ir spausdintų dokumentų bylų bei prie Europolo saugomų duomenų;
- suteikiama teisė bet kuriuo metu nevaržomai patekti į visas Europolo patalpas;
- Skundų komiteto sprendimai yra privalomi;
- nustatomos atskiros darbo tvarkos taisyklės ir atskiras biudžetas.

JPI naudojosi kiekviena galimybe įrodyti savo nepriklausomumą kurdama tvirtą savo, kaip nešališko priežiūros subjekto, tapatybę ir kartu išlaikydama savo, kaip bendradarbiauti suinteresuotos ir kvalifikuotos partnerės, įvaizdį. Būtų teisinga teigti, kad per šį dešimtmetį dėl politinės padėties atsirado JPI darbo problemų. Tačiau dėl visiško savo nepriklausomumo ir prisiėmusi visus pagal Europolo konvenciją kylančius įsipareigojimus, JPI net esant politiniam spaudimui sugebėjo, kartu aiškindama konvenciją ar reaguodama į Europolo poreikius, nepriklausomai išspręsti sunkumus ir problemas.

Kita svarbi ypatybė, kurią verta paminėti, yra jungtinės priežiūros veiklos koordinatoriaus funkcija. JPI tikriausiai buvo pirmoji tokia institucija, praktiškai pradėjusi stiprinti jungtinę priežiūrą ES ir nacionaliniu lygmeniu. 2000 m. birželio 29 d. JPI įkūrė patikros grupę, atsakingą už saugumo patikrą ir analizei skirtas darbo bylas Europole. Atsižvelgdami į 2000 m. lapkričio mėn. suplanuotą patikrą ir į būsimas patikras, Europolas ir JPI priėmė protokolą dėl specialių susitarimų su Europolu dėl vizitų ir patikrų. Buvo nustatytas periodinių auditų ir patikrų vietoje planas. JPI atliekamos Europolo patikros leido JPI įgyti būtinos patirties ir praktiniu požiūriu suvokti Europolo veiklą bei jos poreikius. Patariamoji funkcija be praktinės patirties ir nagrinėjamų klausimų suvokimo nedaug tepadeda gerinti paties priežiūros subjekto ar prižiūrimų institucijų veiklą. Patikros taip pat padėjo stiprinti Europolo įsipareigojimą laikytis duomenų apsaugos reikalavimų ir juos įgyvendinti kasdiniame Europolo darbe. Atsakingas Europolo požiūris ir didelis darbas, įgyvendinant JPI rekomendacijas, iš esmės įrodė didelę šios veiklos reikšmę. 10 metų patirtis atliekant patikras ir atidus rekomendacijų įgyvendinimo stebėjimas padėjo JPI tapti patikimu ir kompetentingu priežiūros subjektu.

Pagal Europolo konvenciją asmenims suteikiama teisė susipažinti su Europolo apie juos turima informacija ir teisė prašyti patikrinti, ištaisyti ar panaikinti tokią informaciją, tad JPI gavo įgaliojimus tikrinti Europolo sprendimus užtikrinant asmenų teises. Jei asmens netenkina Europolo atsakymas į jo prašymą, toks asmuo gali pateikti skundą JPI Skundų komitetui, kuriam pagal konvenciją suteikti įgaliojimai nagrinėti asmenų skundus. Skundų komitetas veikia kaip kvaziteisminė instancija, kurios sprendimai yra galutiniai ir neskundžiami, o atitinkamiems asmenims tai yra labai svarbi teisių gynimo priemonė. Per šį dešimtmetį buvo gauti ir išnagrinėti septyni skundai.

Kita svarbi funkcija JPI suteikiama pagal Europolo konvencijos 24 straipsnio 4 dalį. Asmuo turi teisę prašyti Jungtinės priežiūros institucijos užtikrinti, kad jo asmens duomenis Europolas rinktų, laikytų, tvarkytų ir naudotų teisėtai bei tiksliai. Tarpininkės vaidmuo leidžia JPI teikti asmenims pagalbą santykiuose su Europolu. Per dešimtmetį tokių prašymų padaugėjo. Tai rodo, kad visuomenė vis daugiau sužino apie Europolo konvencijoje įtvirtintas teises ir patiki savo teisių apsaugą ir priežiūrą JPI.

„Žinios neturi jokios vertės, jei jos neįgyvendinamos praktiškai.“

Anton Chekhov

Bene vertingiausia priežiūros institucijos ypatybė yra gebėjimas teikti kvalifikuotus patarimus praktiniais klausimais ir nurodyti būtinas gaires siekiant užtikrinti tinkamą teisinių nuostatų taikymą ir geresnį jų laikymąsi. Žvelgiant į praktinius pokyčius ir rezultatus būtų sąžininga teigti, kad JPI savo pareigą įvykdė.

Vienas JPI patariamąsios funkcijos aspektas buvo pateikti nuomonę dėl pavedimų užvesti analizei skirtas darbo bylas. Pavedimuose užvesti bylas nurodoma viena iš Europolo tvarkomų duomenų bylų rūšių: analizei skirta darbo byla (Europolo konvencijos 10 straipsnis). Pagal Europolo konvencijos 12 straipsnio 2 dalį Europolo direktorius nedelsdamas praneša JPI apie pavedimą užvesti bylą ir perduoda dokumentaciją. JPI gali teikti valdybai visas pastabas, kurių, jos manymu, reikia. JPI nustatė taisyklę pateikti nuomonę dėl kiekvieno gauto pavedimo užvesti bylą. Šiuo atveju reikėtų paminėti, kad pavedimams užvesti bylas Europolas naudoja pavyzdinį pavedimą užvesti bylą, kuris buvo patvirtintas pasikonsultavus su JPI. Naudojant šį pavyzdį aiškiai parodomas tikslas ir tvarkytini duomenys. JPI pateikė Europolui daug pastabų, į kurias buvo atsižvelgta užvedant naujas bylas ar keičiant bendrą požiūrį į jas. JPI taip pat teikė pagalbą ir konsultacijas Europolui kuriant naują analizei skirtų darbo bylų koncepciją, formuluojant konkrečias sąlygas, kad naujosios analizei skirtos darbo bylos atitiktų galiojančias teisės normas. Konsultuodama dėl pavedimo užvesti bylą, JPI tikrino, ar nurodytas analizei skirtos bylos tikslas priklausė tai sričiai, kurioje Europolas yra įgaliotas veikti, ir ar tvarkomi duomenys yra būtini pasiekti bylos tikslą ir patenka į Tarybos akto dėl analizės taisyklių 6 straipsnio taikymo sritį.

Stebėdama ir prižiūrėdama Europolo darbą, JPI neapsiribojo vien Europolui tenkančiais įpareigojimais. Ši institucija visada pabrėžė Europolo konvencijoje įtvirtintos bendros Europolo ir valstybių narių atsakomybės, kaip esminio reikalavimo ir garantijos paisyti konvencijos tvarkant asmens duomenis ir siekiant bendrų tikslų, svarbą.

Pagal Europolo konvencijos 2 straipsnio 1 dalį Europolo užduotis – konvencijoje nurodytomis priemonėmis gerinti valstybių narių kompetentingų institucijų veiksmingumą ir bendradarbiavimą užkertant kelią ir kovojant su sunkiais tarptautiniais nusikaltimais tais atvejais, kai yra faktinių požymių ar pagrįstų prielaidų manyti, kad juose dalyvauja

organizuota nusikalstama struktūra ir tais nusikaltimais dvi ar daugiau valstybių narių gali būti paveiktos taip, kad dėl atitinkamų nusikaltimų masto, reikšmingumo ir padarinių reikia bendro valstybių narių nusistatymo. Kad galėtų veiksmingai kovoti su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu, Europolas bendradarbiauja su įvairiomis trečiosiomis šalimis ir organizacijomis. Pasak Europolo, „pagrindinė visų šiuolaikinių ON grupių ypatybė yra ta, kad jos vis dažniau veikia tarptautiniu mastu“¹. JPI atliko svarbų vaidmenį šioje srityje, teikdama konsultacijas derantis dėl susitarimų su trečiosiomis šalimis ir organizacijomis. Su Jungtine priežiūros institucija konsultuojamasi įvairiuose etapuose, plėtojant bendradarbiavimą su trečiaisiais asmenimis pagal Europolo konvencijos 18 straipsnį; 1998 m. lapkričio 3 d. Tarybos aktą dėl Europolo gaunamos informacijos iš trečiųjų asmenų; 1999 m. kovo 12 d. Tarybos aktą dėl Europolo atliekamo asmens duomenų perdavimo trečiosioms šalims ir organizacijoms; ir 2000 m. kovo 27 d. Europos Sąjungos Tarybos sprendimą, kuriuo Europolo direktoriui nustatomos sąlygos pradėti derybas su tam tikromis trečiosiomis šalimis ir organizacijomis. Vieną iš šių derybinių procesų vertėtų paminėti šioje ataskaitoje, nes jis pabrėžia tvirtą JPI, kaip nepriklausomo priežiūros subjekto, įsipareigojimą vykdyti savo funkcijas ir įsipareigojimus. Po 2001 m. rugsėjo 11 d. įvykių buvo smarkiai raginama įtvirtinti Europolo ir Jungtinių Valstijų bendradarbiavimą. JPI buvo paprašyta pateikti nuomonę dėl procedūros leisti pradėti derybas su Jungtinėmis Valstijomis. JPI pateikė valdybai tokią nuomonę: kadangi nėra Europolo ataskaitos, ji negali pareikšti savo nuomonės dėl duomenų apsaugos lygmens JAV. Be to, JPI nurodė, kad tik pagal oficialų susitarimą su Jungtinėmis Valstijomis numatomas teisinis pagrindas, kurio reikia Europolo ir Jungtinių Valstijų bendradarbiavimui. JPI aiškiai pažymėjo, kad duomenų apsaugos teisė ir administracinė praktika Jungtinėse Valstijose daugeliu aspektų skiriasi nuo Europolo teisinės sistemos. Be to, JPI pareikalavo būti visapusiškai informuojama ir išreiškė pageidavimą dalyvauti duomenų apsaugos problemų sprendimo procese vykstant deryboms.

JPI neapsiribojo tik priežiūros ir patariamosiomis funkcijomis. Buvo vykdoma veikla tokiose srityse:

¹ http://www.europol.europa.eu/publications/Serious_Crime_Overviews/overview_SC1.pdf.

- tyrimai, visų pirma klausimyno dėl teisės gauti informaciją inicijavimas, daugiausia dėmesio skiriant toms valstybių narių teisės aktų nuostatoms, kuriomis reglamentuojama teisė susipažinti su policijos bylomis;
- pagalba naujosioms valstybėms narėms suteikiant joms galimybę susipažinti su JPI darbo metodais;
- dalyvavimas seminaruose dalijantis patirtimi su naujosiomis valstybėmis narėmis;
- informuotumo didinimas išleidžiant asmenims skirtus lankstinukus apie jų teises pagal Europolo konvenciją;
- 2006 m. surengta konferencija;
- oficialios JPI tinklavitės sukūrimas ir priežiūra, jos veiklos ir sprendimų priėmimo proceso skaidrumo skatinimas; privačios tinklavitės, skirtos skaidriam darbui su savo nariais, sukūrimas ir priežiūra.

Nuo 2003 m. Europolo JPI (kartu su kitomis jungtinėmis priežiūros institucijomis, tokiomis kaip Šengeno JPI, Muitinės JPI) yra akredituota Tarptautinės duomenų apsaugos ir privatumo komisierių konferencijos bei Europos duomenų apsaugos institucijų pavasario konferencijos narė. Abi konferencijos yra puikus forumas keistis nuomonėmis, patirtimi, idėjomis ir mintimis apie esamas ir būsimas problemas siekiant vykdyti veiksmingą duomenų apsaugos priežiūrą.

Taip pat JPI kartu su kitomis jungtinėmis priežiūros institucijomis ir nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis aktyviai dalyvavo teikiant konsultacijas dėl įgyvendintinių sąlygų, siekiant užtikrinti asmenų teisių ir laisvių apsaugą teisėsaugos institucijoms tvarkant asmens duomenis ir joms tarpusavyje keičiantis tokiais duomenimis, reaguojant į naujas Europos Sąjungos iniciatyvų tendencijas – didinti Europos duomenų bazių sąveikumą.

I.3 Nauji pokyčiai teisėsaugos ir duomenų apsaugos srityse ES

„Tikimybė pralaimėti kovą neturėtų mūsų atgrasyti siekti tikslo, kurį manome esant teisingą.“

Abraham Lincoln

2004 m. Hagos programoje buvo nurodyta: *„Europos Vadovų Taryba įsitikinusi, kad laisvei, saugumui ir teisingumui stiprinti reikalingas naujoviškas požiūris į tarpvalstybinius teisėsaugos informacijos mainus. Nebegalima apsiriboti vien tuo, kad informacija kerta sienas.“* Todėl buvo numatytos svarbiausios priemonės, skirtos padaryti policijos informaciją prieinamą visoms ES valstybių narių teisėsaugos institucijoms, įskaitant geresnį Europolo naudojimą. Kovodama su terorizmu ir gerindama vidaus saugumą, Europos Sąjunga inicijavo kelias iniciatyvas, skirtas gerinti teisėsaugos veiksmingumą Europos Sąjungoje, panaudodama prieinamumo sąvoką kaip pagrindinį principą teisėsaugos mainams bendradarbiaujant trečiojo ramsčio srityje. Keliais atvejais, taip pat kovojant su terorizmu ir gerinant vidaus saugumą, ir Europos Vadovų Taryba, ir Europos Sąjungos Taryba paragino Komisiją teikti pasiūlymus, kaip gerinti Europos duomenų bazių veiksmingumą, didinti jų sąveikumą ir sinergiją². Šiomis aplinkybėmis sąveikumas reiškė ne tik bendrą didelio masto IT sistemų naudojimą, bet ir galimybes gauti duomenis, jais keistis ar net sujungti duomenų bazes.

2006 m. vykusioje Europos duomenų apsaugos institucijų pavasario konferencijoje Jungtinė priežiūros institucija kartu su kitomis jungtinėmis priežiūros institucijomis ir nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis pabrėžė: *„Šiomis aplinkybėmis <...> asmeninės informacijos mainai tarp teisėsaugos institucijų galimi tik duomenų apsaugą reglamentuojančių taisyklių pagrindu, užtikrinant aukštą ir suderintą duomenų apsaugos standartą visose dalyvaujančiose valstybėse“³*. Per konferenciją buvo bendrai sutarta, kad nėra alternatyvos aukšto lygio suderinto duomenų apsaugos standarto sukūrimui ES trečiajame ramstyje. Tai yra logiškas Hagos programos, pagal kurią laisvės, saugumo ir teisingumo užtikrinimas yra neatskiriama bendro visos ES uždavinio sudedamosios dalys,

² <http://eur-lex.europa.eu>.

³ Budapešto deklaracija, 2006 m. balandžio 25-26 d.

padarinys. Europos duomenų apsaugos institucijos paragino ES valstybių narių vyriausybes „plečiant informacijos mainų tarp valstybių narių saugumo tarnybų galimybes, paisyti ir stiprinti tose valstybėse gyvenančių piliečių pilietines teises“⁴.

Kitas svarbus žingsnis mėginant tinkamai reaguoti į naujas iniciatyvas buvo padarytas 2007 m. gegužės 10–11 d. Larnakoje (Kipras) vykusioje Europos duomenų apsaugos institucijų konferencijoje. Konferencija įgaliojo policijos ir teisingumo darbo grupę stebėti pokyčius teisėsaugos srityje, spręsti didėjančias asmenų apsaugos problemas tvarkant jų asmens duomenis. Nereikia nė minėti, kad JPI yra akredituota šios konferencijos narė, o darbo grupė aktyviai dalyvauja minėtos grupės darbe.

Minėtame Komisijos komunikate „*prieinamumo principas*“ buvo apibūdintas kaip principas, reiškiantis, kad už vidaus saugumą vienoje valstybėje narėje atsakingos institucijos ar Europolo pareigūnai, kuriems reikia informacijos savo pareigoms atlikti, turėtų ją gauti iš kitos valstybės narės, jei ji ten yra prieinama⁵. 2007 m. Europos duomenų apsaugos institucijos pabrėžė poreikį „*nustatyti išsamią sistemą, skirtą įvertinti duomenų apsaugos aspektus, susijusius su šios sąvokos naudojimu. Sukūrus tokią sistemą, bus pateiktos gairės, siekiant įvertinti kiekvieną pasiūlymą, pagal kurį asmens duomenų buvimu naudojamas kaip proga gerinti teisėsaugos veiksmingumą. Todėl sukūrus tokią sistemą būtų galima prisidėti prie darnaus santykio tarp viešojo saugumo ir pagrindinės teisės į asmens duomenų apsaugą, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, įvertinimo*“⁶. Pabrėždamos poreikį sukurti tokią sistemą, Europos duomenų apsaugos institucijos išplėtojo tam tikras sąlygas ir gaires, skirtas įvertinti prieinamumo sąvokos vartojimą ir kontrolinio sąrašo naudojimą. Šis kontrolinis sąrašas gali būti naudojamas kaip kertinis aspektas teisėsaugai gerinti vertinant kiekvieną pasiūlymą, kuriame numatoma naudoti asmens duomenų prieinamumo principą. Europos duomenų apsaugos institucijos ragina Komisiją, Tarybą ir Europos Parlamentą naudoti šį kontrolinį sąrašą vertinant, plėtojant ir priimant bet kokį naują pasiūlymą, susijusį su asmens duomenų naudojimu, kartu įgyvendinant prieinamumo principą.

⁴ Budapešto deklaracija, 2006 m. balandžio 24–25 d.

⁵ <http://eur-lex.europa.eu>.

⁶ Europos duomenų apsaugos institucijų bendroji pozicija dėl prieinamumo sąvokos vartojimo teisėsaugos srityje, 2007 m. gegužės 11 d., Larnaka.

Siekiant palengvinti teisėsaugos institucijų informacijos mainus buvo pasiūlyti arba priimti keli teisiniai dokumentai. Diskusijos dėl siūlomo Tarybos pamatinio sprendimo dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos buvo susietos su Hagos programa ir „prieinamumo“ principo įgyvendinimu siekiant sukurti atitinkamą teisinę duomenų apsaugos sistemą teisėsaugos institucijų tarpusavio bendradarbiavimo srityje. 2007 m. gegužės 11 d. Europos konferencijoje Larnakoje (Kipras) JPI kartu su Europos duomenų apsaugos institucijomis išleido deklaraciją dėl pasiūlymo priimti Tarybos pamatinį sprendimą dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos, pabrėždama, kad „*suderintos ir aukšto lygio duomenų apsaugos sukūrimas, apimant policijos ir teismų veiklą Europos Sąjungoje, iš tiesų yra esminis dalykas norint gerbti ir užtikrinti pagrindines teises, ypač teisę į asmens duomenų apsaugą kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę*“⁷.

Pagrindinis prevencinės veiklos, kurios JPI ėmėsi kartu su susijusiomis institucijomis ir nacionaliniais partneriais, aspektas buvo poreikis sukurti *suderintą ir aukšto lygio duomenų apsaugą apimant policijos ir teismų veiklą Europos Sąjungoje*. Kartu tapo aišku, kad reikalingas baudžiamosiose bylose bendradarbiaujančių teisėsaugos pajėgų savitarpio pasitikėjimas ir būtinybė visiems suinteresuotiesiems asmenims tiksliai ir sąmoningai prisiiinti įsipareigojimus vykdyti jiems priskirtas pareigas gerinant esamą teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą.

⁷ 2007 m. gegužės 11 d. Kipre priimta Europos duomenų apsaugos institucijų deklaracija.

I.4 Europolo ateitis

Hagos programoje nustatyta, kad „Taryba, atsižvelgdama į visas Europolui priskirtas užduotis, turėtų priimti europinį įstatymą dėl Europolo, numatytą Konstitucijos sutarties III-276 straipsnyje, kuo greičiau po Konstitucijos sutarties įsigaliojimo ir ne vėliau nei 2008 m. sausio 1 d.“⁸. Austrijai pirmininkaujant ES pradėtos diskusijos dėl Europolo ateities. Buvo siekiama dar daugiau stiprinti jo vaidmenį kovoje su sunkiais nusikaltimais ir siekti, kad Europolas daugiau prisidėtų prie Europos Sąjungos saugumo politikos. Be to, buvo siūloma pakeisti dabartinį Europolo teisinį pagrindą, pakeičiant Europolo konvenciją Tarybos sprendimu ir taip sukuriant lankstesnį teisinį pagrindą. Tai paskatino trijų protokolų, kuriais iš dalies keičiama Europolo konvencija, ratifikavimo procesas, kuriam užbaigti prireikė septynerių metų. 2006 m. gruodžio 20 d. Komisija pateikė savo pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, įsteigiančio Europolą⁹, dėl kurio Jungtinė priežiūros institucija pateikė nuomonę.

Pagrindiniai 2009 m. metinėje darbo programoje nustatyti Europolo tikslai yra tokie: informacijos mainai, operatyvinė ir strateginė analizė, parama valstybių narių operacijoms¹⁰. Šiems principams įtakos turės tokie veiksniai:

- (galimas) Lisabonos sutarties įsigaliojimas 2009 m.;
- konkrečios Tarybos išvados, Tarybos pamatiniai sprendimai, Tarybos sprendimai ir Komisijos pasiūlymai dėl konkrečių politikos klausimų ir įvykių baudžiamojoje srityje (Tarybos sprendimo, kuriuo pakeičiama Europolo konvencija, įsigaliojimas numatytas 2010 m. sausio mėn.); ir
- bendri pokyčiai informacijos mainų srityje, ypatingą dėmesį skiriant „prieinamumo principui“, Priumo sutarties ir („Švedijos“) pamatinio sprendimo dėl informacijos mainų įgyvendinimui ES lygmeniu.

Kadangi Hagos programoje nustatyti Europos Sąjungos prioritetai, siekiant stiprinti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę 2005–2010 m., jau pradėti naujojo penkerių metų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veiksmų plano parengiamieji darbai. Vadinamoji Ateities

⁸ http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/doc/hague_programme_en.pdf.

⁹ COM (2006)817.

¹⁰ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st07/st07801.en08.pdf>.

grupė (neformali ministerijų lygmens darbo grupė) buvo sudaryta siekiant apsvarstyti Europos teisingumo, laisvės ir saugumo erdvės ateitį. Ateities grupė išleido ataskaitą dėl Europos vidaus reikalų politikos ateities „Laisvė, saugumas, privatumas – Europos vidaus reikalai atvirame pasaulyje“, kurioje pateikiamos būsimos politikos gairės, susijusios su Europolo vaidmeniu. Vadovaujantis minėta ataskaita, Europolo veikla, remiantis ją reglamentuojančiais teisės aktais, turėtų būti naudojama vis dažniau ir ji turėtų būti plečiama, sukuriant techninės paramos meistriškumo centrą. Europolas turėtų toliau plėtoti savo pajėgumus teikti žvalgybos informaciją valstybių narių policijos pajėgoms; turėtų būti intensyvinamas Europolo duomenų bazių, ypač Europolo informacinės sistemos, naudojimas; reikėtų gerinti praktinį Europolo ir Eurojusto bendradarbiavimą bei jų tarpusavio duomenų mainus, taip pat bendradarbiavimą su *Frontex*.

II skyrius

II.1 Priežiūros darbas

„Gerinant supratimą siekiama dviejų tikslų: pirma – didinti mūsų pačių žinias ir antra – leisti mums perteikti šias žinias kitiems“.

John Locke

Nuo pat savo darbo pradžios Jungtinė priežiūros institucija įsipareigojo atlikti savo uždavinius, reguliariai tikrindama Europolą ir siekdama palaikyti su juo ir kitomis institucijomis dialogą, kad būtų išsaugotas atitinkamas duomenų apsaugos lygis. Dėl šio savo įsipareigojimo JPI galėjo išsamiau susipažinti su Europolo operatyvine veikla ir poreikiais bei įgyti šioje srityje patirties, taip pat su kasdieniu prižiūrimos organizacijos darbu. Ši patirtis leido JPI tapti patikima ir konstruktyvia Europolo partnere bei nacionalinių duomenų apsaugos institucijų forumu. Šiuo atžvilgiu paminėtinas sėkmingas JPI ir nacionalinių priežiūros institucijų bendradarbiavimas. Nacionalinių duomenų apsaugos institucijų dalyvavimas turėjo lemiamos reikšmės ir pasirodė esąs sėkmingas. JPI turi toliau jį intensyvinti.

II.1.1 Europolo patikra

JPI planuoja bent vieną patikrą per metus. Europolas – tai organizacija, kurioje Europolo bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis yra esminis sėkmės veiksnys. Paskutinių dvejų metų patikros ir patikros ataskaitų grįžtamoji informacija aiškiai rodo, kad Europolas, valdyba ir nacionalinių padalinių vadovai vis daugiau dėmesio skiria duomenų apsaugos taisyklių paisymui ir šioje srityje prisiima daugiau įsipareigojimų.

Patikra – 2007 m. kovo mėn.

JPI priėmė politinį sprendimą tikrinti Europolą kartą per metus. Kiekvienos patikros apimtis kiekvieną kartą skyrėsi ir buvo atidžiai parenkama pagal Europolo konvenciją, su Europolu susijusius pokyčius ir problemas Europos teisėsaugos erdvėje.

2006 m. gruodžio mėn. JPI įgaliojo savo patikros komandą patikrinti:

a) Sunkių nusikaltimų tyrimo departamento veiklą;

- b) informacinės sistemos turinį;
- c) dvi iš anksto pasirinktas analizei skirtas darbo bylas; ir
- d) paskutinės 2006 m. patikros rekomendacijų įgyvendinimą.

2007 m. kovo mėn. patikros komanda keturias dienas tikrino Europolą. Tai buvo aštuntasis JPI patikros vizitas. Atsižvelgiant į įvairius išsipareigojimus dėl Europolo informacinės sistemos (IS), kuri buvo vienas iš patikros objektų, turinio, JPI glaudžiai bendradarbiavo su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis. JPI padarė išvadą, kad tokioje Europos policijos sistemoje, kaip IS, pradėjus tvarkyti asmens duomenis, neabejotinai padidės susijusių asmenų privatumo pažeidimo tikimybė, šių duomenų prieinamumas Europos lygmeniu ir net galimybė perduoti šiuos duomenis trečiosioms šalims bei organizacijoms, ir tai verčia ieškoti priemonių, užtikrinančių, kad būtų tvarkomi tik tie duomenys, kurie padės siekti Europolo tikslo. Vertinant šios sistemos turinį paaiškėjo akivaizdus ir skubus poreikis toliau derinti šios sistemos naudojimą. Kai kuriais specifiniais klausimais, kaip antai nepilnamečių duomenų tvarkymas, asmenų, kurie gali būti laikomi prekybos žmonėmis aukomis, padėtis, taip pat tam tikrų motociklų gaujų narių duomenys, buvo būtina nustatyti asmens duomenų tvarkymo gaires. JPI taip pat pateikė konkrečias rekomendacijas dėl Sunkių nusikaltimų tyrimo departamento, skirtas gerinti ir derinti duomenų tvarkymą. Kaip ir ankstesnių savo patikrų atveju, JPI dar kartą pabrėžė valstybių narių (ir jų nacionalinių Europolo padalinių) atsakomybę, kuri aiškiai tenka valstybėms narėms pagal Europolo konvencijos 15 straipsnį ir yra esminė sėkmingo Europolo darbo sąlyga.

Patikra – 2008 m. kovo mėn.

Pasirengimas naujai patikrai, kuri turėjo būti atlikta 2008 m. kovo mėn., prasidėjo 2007 m. gruodžio mėn. Šiuo tikslu JPI savo 2007 m. gruodžio 17 d. posėdyje sudarė patikros grupę, atsakingą už patikrų atlikimą. Vizito tikslas buvo patikrinti:

- a) Europolo tvarkomų asmens duomenų turinį ir kokybę analizei skirtose darbo bylose (penkios iš anksto pasirinktos analizei skirtos darbo bylos) ir Europolo informacinėje sistemoje;
- b) Europolo informacinės sistemos veikimą;
- c) techninę infrastruktūrą ir ankstesnių patikrų rekomendacijų įgyvendinimą.

Patikra taip pat apėmė procedūrų, taikomų pagal Europolo konvencijos 19 straipsnį teikiamiems prašymams, patikrą bei „Check the Web“ ir OASIS projektų turinį bei veikimą.

Devintoji patikra buvo atliekama 2008 m. kovo 11–14 d.

II.1.2 Jungtinės priežiūros institucijos nuomonės¹¹

„Kritika gali būti nepriimtina, tačiau ji būtina. Ji atlieka tokią pat funkciją, kaip skausmas žmogaus kūne. Ji atkreipia dėmesį į tai, kad ne viskas yra gerai.“

Winston Churchill

Viena iš JPI, kaip patarėjos ir patikimos partnerės, vaidmens sudedamųjų dalių – veiksmingas ir konstruktyvus prisidėjimas prie naujų iniciatyvų, susijusių su Europolo tvarkoma informacija ar Europolo prašymais, susijusiais su jo operatyvine veikla. Skatindama savo priežiūros funkciją, JPI taip pat reguliariai susitikinėdavo su Europolo pareigūnais, kad aptartų įvairius duomenų apsaugos klausimus.

2006 m. gruodžio 20 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, įsteigiančio Europolą¹². Kadangi šis pasiūlymas turi svarbių padarinių Europolo atliekamam asmens duomenų tvarkymui, JPI manė, kad jos užduotis yra pateikti nuomonę. Pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo nebuvo paprasčiausia Europolo konvencijos kopija, įskaitant tris šią konvenciją iš dalies keičiančius protokolus; jame taip pat buvo naujų dalykų, susijusių su Europolo uždaviniais ir jo informacijos tvarkymu. JPI įvertino pasiūlymo poveikį Europolo darbui bei pasidalijamiesiems valstybių narių ir Europolo išipareigojimams įvairiais asmens duomenų tvarkymo aspektais. Europolo informavimo pozicija, jo nauji uždaviniai ir jo operatyvinės veiklos stiprinimas turėtų būti įgyvendinami taikant pakankamas duomenų apsaugos garantijas. JPI ištyrė visus naujus pokyčius, susijusius su Europolo ateitimi.

JPI nuomonėje pabrėžiama, kad pasiūlyme turėtų būti pateikta išsami duomenų apsaugos tvarka, joje taip pat primygtinai reikalaujama paaiškinti skirtumą tarp Europolo tikslų ir kompetencijos sričių bei galimus to padarinius Europolo, valstybių narių ir trečiųjų šalių informacinėms struktūroms. Ji taip pat dar kartą pakartojo, kaip svarbu teisės aktuose apibrėžti įvairius išipareigojimus duomenų apsaugos srityje; sistemos paskirtį ir Europolo informacinėse sistemose tvarkomos informacijos struktūrą; pareigą konsultuotis su JPI

¹¹ Visas JPI nuomones galima rasti šiuo adresu: <http://europolJPI.consilium.europa.eu/>.

¹² COM (2006)817.

duomenų apsaugos klausimais; riboti prieigą prie informacinės sistemos; būtinybę kasmet tikrinti analizei skirtų darbo bylų duomenis; konkrečias popierinėse bylose saugomų duomenų ištaisymo ir saugojimo taisykles; konkretų Europolo prieigos prie tarptautinių ir nacionalinių informacinių sistemų sureguliuavimą; taip pat būtinybę numatyti išsamią suderintą nuostatą, užtikrinančią duomenų subjektams aukšto lygio prieigos teises ir duomenų patikrą nesant poreikio taikyti nacionalinių įstatymų. JPI ypač pabrėžė, kaip svarbu yra Europole įsteigti duomenų apsaugos pareigūno pareigybę.

Vienas iš svarbių klausimų, kuris buvo aptariamasis ir plėtojamas glaudžiai bendradarbiaujant JPI ir Europolui, buvo susijęs su naująja prieigos teisės sistema. Šiuo metu Europolo konvencijos 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad bet kuris asmuo teise susipažinti su Europole apie jį laikomais asmens duomenimis ar teise patikrinti tokius duomenis naudojasi pagal valstybės narės, kurioje šios teisės reikalaujama, teisės aktus. JPI ir Europolui bendradarbiaujant buvo parengtas Tarybos sprendimas, kuriuo įsteigiamas Europolas, ir sukurta nauja prieigos teisės sistema. Tarybos sprendimo 30 straipsnio 1 dalyje prieigos teisė suvienodinama, nustatant, kad ja naudojamosi visais atvejais laikantis šiame straipsnyje nustatytų sąlygų, ir nebeminimi valstybių narių teisės aktai. JPI aktyviai dalyvavo diskusijose ir prarengiamuosiuose darbuose ruošiant būtinus teisės aktus, kad būtų pasirengta Tarybos sprendimo dėl Europolo įsigaliojimui.

Šiuo laikotarpiu JPI taip pat patarinėjo Europolui dėl naujų projektų ir buvo giliai įsitikinusi, kad išankstinis duomenų apsaugos klausimų ir aspektų nagrinėjimas tik prasidėjus naujiems pokyčiams Europole padės gerinti Europolo darbą ir laikytis duomenų apsaugos taisyklių.

JPI dalyvavo su nauju Europolo analizės projektu (OASIS), taip pat su naujo projekto „Check the Web“ plėtojimu susijusiame darbe.

OASIS (žvalgybinės informacijos ir paramos bendros analizės sistemos projektas). Nuo 2005 m. Europolas dažnai konsultavosi su JPI dėl šio projekto. JPI pateikė nemažai nuomonių dėl šio projekto, visada pabrėždama, kad pagal Europolo konvencijoje įtvirtintą teisinę sistemą šis konkretus projektas turėtų aiškiai apibrėžti ir paskirstyti bendrus

Europolo ir valstybių narių duomenų apsaugos srities įsipareigojimus. JPI taip pat pareiškė pripažįstanti galimą OASIS naudą verslui, nes jis gali prisidėti prie veiksmingesnio Europolo analitinių išteklių naudojimo. Ji taip pat atkreipė dėmesį į galimą OASIS naudą duomenų apsaugai, parodydama, kad naudojant naujas technologijas galima atlikti ir veiksmingesnę nusikaltimų analizę, ir pagerinti duomenų apsaugą.

„**Check the Web**“. Šį projektą inicijavo Tarybai pirmininkavusi Vokietija ir jis susijęs su informacinio Europolo portalo – svarbiausios priemonės, kuri turėjo pradėti veikti 2007 m. gegužės mėn. pradžioje, sukūrimu. Šia iniciatyva siekta sustiprinti bendradarbiavimą ir pasidalyti savanoriško atvirų interneto šaltinių stebėjimo ir įvertinimo funkcija. Pagrindinis šio portalo tikslas – pateikti informaciją iš interneto svetainių, kurios gali būti susijusios su teroro aktais ir gali padėti vykdyti Europolo ir valstybių narių analizės veiklą bei atlikti tyrimus.

Europolas paprašė JPI persvarstyti pagal šį projektą nustatytus reikalavimus duomenų apsaugos srityje ir pasiūlė galimybę patikrinti portalą. JPI nuomonėje buvo apsvarstyti su Europolo kompetencijos sritimis ir tikslais susiję klausimai, taip pat poveikis duomenų apsaugai ir reikalavimai, visų pirma susiję su portalo saugumu ir valdomumu.

II.1.3 Analizei skirtų bylų užvedimas

Kiekvieną kartą, kai Europolas nori užvesti naują analizei skirtą bylą pagal Europolo konvencijos 10 straipsnį, turi būti parengtas pavedimas ją užvesti. Tokiame pavedime, be kita ko, turi būti numatytas bylos tikslas, dalyvaujančios valstybės narės ir valdytinų asmens duomenų kategorijos.

Siekiant palengvinti JPI darbą ir padaryti jį veiksmingesnį buvo sudaryta pavedimų užvesti bylas darbo grupė. Pagal įgaliojimus JPI įgaliojo pavedimų užvesti bylas darbo grupė pateikti nuomonę JPI vardu tais atvejais, kai pavedimas užvesti bylą susijęs su konkrečiu analizės subjektu, dėl kurio JPI anksčiau jau turėjo galimybę pateikti savo nuomonę. Jei viena iš delegacijų prašo surengti plenarinę diskusiją per penkias dienas nuo pavedimo užvesti bylą išplatavimo, pavedimų užvesti bylas darbo grupė parengia nuomonę plenariniam posėdžiui.

Pavedimus užvesti bylas turi patvirtinti Europolo valdyba, kuri privalo siųsti pavedimą užvesti bylą JPI, kad ši pateiktų pastabas. Šioje srityje JPI visada pabrėžia Europolo ir valstybių narių pasidalijamosios atsakomybės, kylančios iš Europolo konvencijos, svarbą kaip esminį aspektą siekti bendrų tikslų ir užtikrinti, kad būtų geriau paisoma Europolo konvencijos.

2006–2008 m. JPI pateikė nuomones dėl dviejų pavedimų užvesti bylas. JPI pateikė pastabų dėl duomenų, kurie galėtų būti teisėtai tvarkomi, kategorijų ir jų svarbos analizei skirtų darbo bylų tikslui bei dėl protokolo, kuriuo iš dalies keičiama Europolo konvencija, įsigaliojimo 2007 m. balandžio 18 d. (OL C 2, 2004 1 6) padarinių, susijusių su sąlygomis ir tvarka, pagal kurią gali būti pateikiami byloje saugomi asmens duomenys.

Šiuo metu Europolas tvarko asmens duomenis 18 atskirų analizei skirtų darbo bylų.

II.1.4 Susitarimai su trečiosiomis šalimis ir (arba) institucijomis

Pagal Tarybos sprendimo, kuriuo Europolo direktorius įgaliojamas pradėti derybas dėl susitarimų su trečiosiomis šalimis ir susijusiomis ne ES institucijomis, 1 straipsnio 5 dalį konsultavimasis su JPI yra procedūros, pagal kurią valdyba privalo parengti ataskaitą Tarybai, kurioje pateikiama informacija, būtina sprendžiant, ar yra kliūčių pradėti derybas, dalis. Taisyklių, reglamentuojančių asmens duomenų perdavimą trečiosioms šalims ir organizacijoms, 3 straipsnio 3 dalyje ir Taisyklių dėl Europolo iš trečiųjų šalių ir organizacijų gaunamos informacijos 2 straipsnio 4 dalyje aiškiai pripažįstama, kad JPI, vykstant procedūrai, kurioje Taryba turi nuspręsti, ar patvirtinti susitarimą, dėl kurio Europolas vedė derybas su trečiosiomis šalimis, privalo pateikti nuomonę. Viena pateikta nuomonė buvo susijusi su planuojamo pasirašyti susitarimo tarp Europolo ir Australijos projektu. JPI pateikė tam tikrų pastabų, visų pirma pabrėždama poreikį užtikrinti, kad Europolo pastate esantys Australijos pareigūnai negali turėti tiesioginės prieigos prie Europolo turimų duomenų ar kitaip kelti pavojaus duomenų saugumui, kaip nustatyta Europolo konvencijos 25 straipsnyje. Apskritai JPI padarė išvadą, kad, duomenų apsaugos požiūriu, Europolui nebuvo jokių kliūčių sudaryti susitarimą.

2008 m. spalio mėn. JPI buvo paprašyta pateikti dvi nuomones dėl to, ar Europolas gali pradėti derybas su Rusijos Federacija ir Izraeliu, po kurių galėtų būti sudaromi susitarimai dėl Europolo asmens duomenų perdavimo Rusijos Federacijai ir Izraeliui.

JPI nuomonėje dėl duomenų apsaugos lygmens Izraelyje buvo padaryta išvada, kad, įvertinus skirtumus tarp duomenų apsaugos lygmens Izraelyje ir Europolo reikalaujamo lygmens, duomenų apsaugos požiūriu Europolui nėra jokių kliūčių pradėti derybas su Izraeliu siekiant parengti susitarimą dėl Europolo asmens duomenų perdavimo Izraeliui. Tačiau ši išvada buvo padaryta su sąlyga, t. y., kad tam tikri klausimai turi būti tinkamai išspręsti derybose. JPI daugiausia dėmesio skyrė susitarimo įgyvendinimui ir tiesioginiam duomenų subjektų teisių taikymui; nepriklausomai priežiūrai, panaudojant būtina kompetenciją ir įgaliojimus tikrinti teisėsaugos institucijas; duomenų kokybės klausimams; aiškioms konfidencialių duomenų perdavimo taisyklėms; duomenų saugojimo laiko apribojimams; atsakomybei ir teisinėms asmenų teisių gynimo priemonėms susitarimų pažeidimo atveju, taip pat esant neteisėtam ar neteisingam duomenų tvarkymui; ir duomenų saugumo klausimams.

Rusijos Federacijos atveju JPI paprašė valdybos papildomos informacijos, kad galėtų įvertinti duomenų apsaugos lygį Rusijos Federacijoje ir priimti galutinį sprendimą.

Nuomonės dėl visų susitarimų skelbiamos interneto svetainėje adresu <http://europolJPI.consilium.europa.eu/>.

II.1.5 Duomenų subjekto teisės

Klasikinis kiekvienos duomenų apsaugos sistemos elementas ir viena iš esminių sąlygų yra įgyvendinama duomenų subjekto teisė susipažinti su duomenų valdytojų tvarkomais duomenimis ir ištaisyti ar panaikinti neteisingus ar neteisėtus tvarkomus asmens duomenis. Šios teisės – tai garantijos, leidžiančios duomenų subjektui ginti savo teises, patikrinti, ar duomenys teisingi ir ar jie tvarkomi pagal duomenų apsaugos taisykles. Subjektinė duomenų subjekto teisė susipažinti su informacija iš tiesų yra svarbi priemonė, leidžianti duomenų subjektui dalyvauti apsaugant savo duomenis. Ši teisė dar svarbesnė, kai duomenis tvarko teisėsaugos institucijos.

Europolo konvencijos 19 straipsnyje nurodyta, kad kiekvienas asmuo, norintis pasinaudoti savo teise susipažinti su Europole apie jį saugomais duomenimis arba patikrinti tokius duomenis gali dėl to nemokamai pateikti prašymą nacionalinei kompetentingai institucijai bet kurioje pasirinktoje valstybėje narėje, o ta institucija nedelsdama tokį prašymą perduoda Europolui ir informuoja prašytoją, kad Europolas jam atsakys tiesiogiai. Europolas privalo išnagrinėti prašymą per tris mėnesius.

Vadovaujantis Europolo pateikiama statistika, 2003–2008 m. pagal 19 straipsnį buvo gauta prašymų:

Metai	Prašymų pagal 19 straipsnį skaičius
2003	5
2004	9
2005	6
2006	19
2007	122
2008	135

2007 m. fizinių asmenų prašymų pasinaudoti savo teise susipažinti su informacija pagal 19 straipsnį padaugėjo 84 %, palyginti su 2006 m. Šis naujas pokytis atskleidė naujų motyvų užbaigti esamą šių prašymų nagrinėjimo procedūrą Europole. Realiai prašymų pagausėjo dėl interneto kampanijų, kurių metu piliečiams buvo pranešamos jų teisės Europolo atžvilgiu, ir tikriausiai turėjo teigiamą poveikį asmenų informuotumo didinimui.

Kita svarbi asmenų teisė pagal Europolo konvencijos 24 straipsnio 4 dalį yra teisė prašyti JPI užtikrini, kad jų asmens duomenis Europolas rinktų, laikytų, tvarkytų ir naudotų teisėtai ir tiksliai. Iki šiol buvo gauti šeši prašymai, o atlikus patikras visais atvejais nustatyta, kad Europolas veikė pagal Europolo konvenciją.

II.2 Jungtinės priežiūros institucijos valdymas

2006 m. lapkričio mėn.–2008 m. spalio mėn. JPI posėdžiavo devynis kartus. Pagal 24 straipsnio 1 dalį JPI sudaro ne daugiau kaip du kiekvienos nacionalinės priežiūros institucijos nariai ar atstovai (jei reikia, jiems gali padėti pakaitiniai), esantys visiškai nepriklausomi ir turintys reikiamų gebėjimų. Juos kiekviena valstybė narė skiria penkeriems metams. Vykdydami savo pareigas, JPI nariai negali gauti jokių kitų institucijų nurodymų. JPI valdymas yra bendras visų narių ir sekretoriato uždavinys. Tai ne visada lengva padaryti, ypač narių skaičiui padidėjus iki 27.

JPI darbo valdymą galima būtų apibūdinti taip:

- **Planavimas** – kas dveji metai nustatomi strateginiai JPI tikslai, aptariamose ir iš anksto suplanuojamos visos Europolo patikros.
- **Organizavimas** – tikslų įgyvendinimas paprastai yra sunkiausias darbas, tačiau kartu įdomiausias ir keliantis daugiausia iššūkių. Darbo grupių darbas, glaudžiai bendradarbiaujant su sekretoriatu, pasirodė esąs veiksmingas rengiant dokumentus plenariniams posėdžiams. Dokumentai siunčiami JPI nariams pagal darbo tvarkos taisykles, likus dviem savaitėms iki posėdžio. Tai leidžia nariams pasirengti posėdžiams ir aktyviai prisidėti prie posėdžiuose vykstančių diskusijų.
- **Darbuotojai** – daug dėmesio skiriama JPI narių patirčiai. Geriausias pavyzdys yra nuolatinė patikros grupės sudėtis. Ši grupė, per daugelį metų tikrindama Europolą, išsamiai susipažino su praktine ir kasdiene operatyvine Europolo veikla. Tai JPI priežiūros ir patarimo darbo pranašumas.
- **Motyvacija** – geriausia visus JPI narius motyvuoja galutinis uždavinys – asmenų teisių apsauga ir nacionaliniu, ir tarptautiniu lygmeniu.
- **Stebėjimas, savęs vertinimas** – JPI kas dveji metai atlieka savo veiklos vertinimą, kad nustatytų, kaip atliko savo uždavinius ir įsipareigojimus.

Visa, kas nurodyta pirmiau, padeda JPI veiksmingai veikti kaip priežiūros institucijai. Vidaus santykiai tarp JPI narių, sukuriantys bendradarbiavimo atmosferą, yra tokie pat svarbūs, kaip ir išorės ryšiai su Europolu ir kitomis institucijomis ir (arba) organizacijomis.

JPI sėkmingo darbo pagrindas – atsidavimas, atsakomybė ir aktyvus visų narių dalyvavimas.

II.2.1 Darbo grupės

Siekdama iniciatyvaus požiūrio į Europolą, JPI sudarė įvairias darbo grupes, kai kurios iš jų palaiko reguliarius ryšius su Europolu. Vienas iš reguliarių ryšių su Europolu pranašumų yra tas, kad JPI išsamiai susipažįsta su kasdiene Europolo darbo praktika. Darbo grupės suteikia didelės vertės JPI darbui, nes kvalifikuoti nariai išsamiai išnagrinėja aptariamus klausimus ir padeda siekti konstruktyvių rezultatų.

Dabar veikia tokios darbo grupės:

- i) patikros grupė: įgaliota planuoti ir atlikti Europolo patikras;
- ii) naujų projektų grupė: įgaliota nagrinėti techninius klausimus;
- iii) santykių su trečiosiomis šalimis grupė: įgaliota nagrinėti teisinius klausimus, susijusius su Europolo bendradarbiavimo susitarimais su trečiosiomis šalimis;
- iv) pavedimų užvesti bylas grupė: įgaliota nagrinėti duomenų apsaugos klausimus, susijusius su pavedimais užvesti analizei skirtas Europolo bylas;
- v) viešųjų ryšių grupė: įgaliota teikti pasiūlymus skelbti JPI darbą;
- vi) naujųjų valstybių narių programos grupė: įgaliota rengti informacinį biuletinį apie Europolą ir kartu teikti tam tikrą praktinę informaciją apie JPI veiklą ir Skundų komitetą naujosioms valstybėms narėms.

II.2.2 Skaidrumas

„Visuomenės nuomonė yra viskas. Vadovaujantis ja niekas negali nepavykti. Be jos – niekas nepasiseks.“

Abraham Lincoln

Skaidrumas nėra tiesiog tuščia sąvoka. Didesnis veiklos skaidrumas padeda didinti pasitikėjimą. Skaidrumas būtinas norint pelnyti visuomenės pasitikėjimą. Asmenys ir viešosios organizacijos turi teisę žinoti apie Jungtinės priežiūros institucijos darbą, dėl to

privalo galėti susipažinti su informacija, kaip ir kodėl priimami sprendimai. JPI visada siekia skaidrinti savo darbą.

2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos aktu, kuriuo iš dalies keičiama Europolo konvencija, buvo iš dalies pakeista Europolo konvencijos 24 straipsnio 6 dalis ir JPI tapo atskaitingesnė, atsakingesnė ir skaidresnė išoriniam pasauliui. Dabar veiklos ataskaitos siunčiamos Europos Parlamentui ir Tarybai; valdyba gali pateikti nuomonę, kuri pridedama prie ataskaitų. Kiekvieno JPI plenarinio posėdžio vieši protokolai verčiami į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas ir skelbiami JPI interneto svetainėje adresu <http://europolJPI.consilium.europa.eu/>.

II.2.3 Biudžetas

JPI turi savo biudžetą, kuris yra Europolo biudžeto dalis. Pagal Europolo JPI darbo tvarkos taisyklių 31 straipsnio 1 dalį sekretoriatas rengia pasiūlymus dėl JPI metinio biudžeto, kurie teikiami tvirtinti valdybai, prieš tai pasikonsultavus, kaip to reikalaujama pagal Europolo konvencijos 24 straipsnio 9 dalį. Europolo konvencijos 24 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad su JPI konsultuojamasi dėl tos biudžeto dalies, kuri yra su ja susijusi. Jos nuomonė pridedama prie atitinkamo biudžeto projekto. Pagal Europolo konvencijos 35 straipsnio 5 dalį, gavusi valdybos nuomonę, Taryba tvirtina Europolo biudžetą. JPI Darbo tvarkos taisyklių 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad JPI priima sprendimą dėl jai skirto biudžeto, kurį administruoja sekretoriatas, išmokėjimo.

2006–2008 m. JPI faktiškai skirtos lėšos.

Metai	Suma (eurais)
2006	1 135 000
2007	970 000
2008	600 000
2009	610 000

80% paskirtos sumos numatoma skirti plenarinių posėdžių išlaidoms (vertimo žodžiu ir raštu bei kelionės išlaidos).

II.2.4 2008 m. konferencija

2008 m. spalio 9 d. Europolo JPI šventė 10 metų veiklos sukaktį ir šia proga surengė konferenciją „*Ką nulems ateitis? Siekis išlaikyti veiksmingą duomenų apsaugos priežiūrą Europole*“.

Konferencijos tikslas buvo ne tik prisiminti JPI pirmųjų 10 metų veiklos laimėjimus; svarbiausia – telkti dėmesį į būsimus iššūkius ir tai, kaip JPI turėtų į juos reaguoti.

Konferencija tapo puikia vieta keistis nuomonėmis, mintimis ir lūkesčiais, susijusiais su būsimais iššūkiiais dėl veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros Europole. Ji suteikė retą galimybę apvarstyti, kaip padaryti duomenų apsaugą prasmingą ir veiksmingą ir kartu užtikrinti asmenų apsaugą, atsižvelgiant į daugelį Europos Sąjungos saugumo ir teisėsaugos srityse vykdomos plataus masto veiklos keliamų iššūkių.

Įvairūs konferencijos pranešėjai kalbėjo apie būsimus Europolo teisinio reguliavimo pokyčius ir jo teisėsaugos aplinką Europos Sąjungoje. Jie taip pat aptarė Europos Sąjungos planus ir veiklą teisingumo, laisvės ir saugumo srityse ir konkrečiau – prieinamumo principo, konvergencijos principo įdiegimą bei didėjančių poreikių keistis duomenimis.

Diskusijos buvo susijusios ne tik su duomenų apsaugos priežiūra Europole, bet ir su šiais pokyčiais Europos Sąjungoje ir tuo, kaip užtikrinti tikrą asmens apsaugą. Dalyviai bendrai sutarė, kad vienas iš praktinių būdų spręsti visas esamas informacijos mainų tendencijas yra būtinybė didinti bendros nacionalinių duomenų apsaugos ir jungtinių priežiūros institucijų atliekamos priežiūros veiksmingumą ir tikslingumą.

Konferencijoje buvo dažnai minimas tvirtas įsipareigojimas užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp kovos su nusikalstamumu stiprinimo ir aukšto lygio duomenų apsaugos priežiūros sistemos išlaikymo.

Konferencijoje tapo aišku, kad pagrindinis duomenų apsaugos ir teisėsaugos institucijų iššūkis – nustatyti teisingą pusiausvyrą dialogo būdu.

Kitas klausimas, kurio svarbą pripažino visi konferencijos dalyviai, buvo poreikis didinti asmenų informuotumą apie jų teises ir laisves bei didinti skaidrumą asmenims dėl visų naujų politikos kryptių ir iniciatyvų Europos Sąjungoje.

Kadangi konferencijos tikslas buvo labiau susijęs su ateitimi, o ne su praeitimi, buvo pristatyti Lisabonos sutarties ir Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiama Europolo konvencija, padariniai ir galimas jų poveikis būsimai JPI veiklai. Visi sutiko, kad ateities iššūkiai suteiks tik daugiau motyvacijos toliau tęsti JPI darbą.

Pagrindinė konferencijos išvada buvo tokia: Europolo jungtinė priežiūros institucija toliau užtikrina veiksmingą duomenų apsaugos priežiūrą Europole, įskaitant konstruktyvų bendradarbiavimą su Europolu, padedant įgyvendinti teisinę duomenų apsaugą kasdiniame Europolo darbe.

Visi dalyviai sutarė, kad, susidūrusios su naujoviškais informacijos mainų metodais Europos Sąjungoje, tokios jungtinės priežiūros institucijos, kaip Europolo JPI, kartu su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis turi išlaikyti esamą duomenų apsaugos priežiūros sistemą ir plėsti savo veiklą, kad užtikrintų realią asmenų apsaugą ne tik dabar, bet ir ateityje.

III skyrius

III.1 Skundų komitetas

„Jau seniai pripažįstama, kad pagrindinis dalykas apsaugant žmogaus teises yra išsamios gyventojų žinios apie jų teises ir kaip jas galima ginti“.

Boutros Boutros-Ghali, šeštasis JT Generalinis sekretorius, 1992–1996 m.

Vienas iš konkrečių Jungtinės priežiūros institucijos uždavinių pagal Europolo konvenciją yra nagrinėti asmenų skundus dėl iš Europolo gauto atsakymo į jų prašymus pasinaudoti savo teisėmis. Šiuo tikslu JPI 1998 m. lapkričio 23 d. įkūrė Skundų komitetą. Šio kvaziteisminio organo darbą sudaro teisingumo atkūrimo priemonių taikymas asmenims, kurie reikalauja savo teisių ir laisvių, susijusių su Europolo atliekamu asmens duomenų tvarkymu ir naudojimu.

Asmenys turi teisę susipažinti su informacija, kurią Europolas turi apie juos, ir teisę prašyti, kad ši informacija būtų patikrinta, ištaisyta ar panaikinta. Jei asmens netenkina Europolo atsakymas į prašymą leisti susipažinti su informacija ar į prašymą ištaisyti ar panaikinti informaciją, jis gali pateikti skundą JPI Skundų komitetui. Apie apskundimo teisę duomenų subjektui pranešama atsakymuose į minėtus prašymus. Tada Skundų komitetas atlieka tyrimą ir nustato, ar Europolas veikė pagal atitinkamas Konvencijos nuostatas. Skundų komiteto sprendimas yra galutinis visoms susijusioms šalims.

Svarbu paminėti, kad nors Skundų komiteto nariai yra ir JPI nariai, šis komitetas yra nepriklausomas, nešališkas ir nesaistomas jokių nurodymų. Skundų komiteto nešališkumas užtikrina sąžiningą ir teisingą asmens skundo nagrinėjimą. Tai, kad JPI pateikiami asmenų skundai, didina pasitikėjimą jos darbu.

Skundų komitetas iki šiol yra išnagrinėjęs šešis skundus. Per pastaruosius dvejus metus buvo priimtas vienas sprendimas, dar vienas skundas nagrinėjamas.

III.1.1 S. pateikto skundo santrauka

S. kreipėsi į Jungtinės Karalystės organizuoto nusikalstamumo agentūrą (*Serious Organised Crime Agency* (SOCA)) su prašymu, grindžiamu Europolo konvencijos 19 ir 20 straipsniais. Prašymas buvo persiųstas Europolui.

Europolas savo rašte S. nurodė:

„Europolo konvencijoje nustatyta tvarka ir pagal Jungtinėje Karalystėje galiojančius nacionalinės teisės aktus norėčiau jums pranešti, kad, gavus jūsų prašymą, buvo patikrintos Europolo bylos. Pagal Europolo konvencijos 19 straipsnį ir galiojančius Jungtinės Karalystės teisės aktus norėčiau jums pranešti, kad Europolas netvarko jokių su jumis susijusių duomenų, su kuriais turėtumėte teisę susipažinti pagal Europolo konvencijos 19 straipsnį.“

S. pasiskundė, kad neteisinga informacija, apie kurią jis sužinojo, turėjo ypač sunkių, net pražūtingų padarinių jo karjerai ir gerovei bei jo šeimos gerovei. S. taip pat nurodė, kad ši didelė žala vis dar patiriama ir toliau bus patiriama, nebent atsakingi asmenys išplatintų paneigimą ir ištaisytų susiklosčiusią padėtį.

Savo rašte S. nurodė Europolo posėdžio protokolą, pagal kurį Jungtinės Karalystės atstovai pateikė posėdžio dalyviams informaciją apie skundą pateikusį asmenį.

Savo pirmajame sprendime Skundų komitetas laikėsi nuomonės, kad Europolo sprendimas neatitiko Europolo konvencijos 19 straipsnio 3 dalies ir 20 straipsnio 4 dalies ir kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, Europolui turi būti suteikta galimybė persvarstyti savo sprendimą.

Po Skundų komiteto sprendimo Europolas persvarstė savo sprendimą dėl pradinio S. prašymo ir priėmė naują sprendimą, kuriame nurodė:

„Europolo konvencijoje nustatyta tvarka ir pagal galiojančią Jungtinės Karalystės nacionalinę teisę norėčiau jums pranešti, kad, gavus jūsų prašymą, buvo patikrintos Europolo bylos.

Pagal Europolo konvencijos 19 ir 20 straipsnius ir galiojančią Jungtinės Karalystės nacionalinę teisę norėčiau jums pranešti, kad Europolas netvarko jokių su jumis susijusių duomenų. Todėl nėra jokių duomenų, kuriuos Europolas galėtų nuspręsti ištaisyti ar panaikinti pagal Europolo konvencijos 20 straipsnį.“

Savo rašte Skundų komitetui Europolas pranešė, kad naujas sprendimas buvo priimtas tik dėl labai specifinių šios bylos aplinkybių ir dėl to, kad Europolas visada nagrinėja asmenų prašymus atsižvelgdamas į konkretų atvejį.

Skundą pateikęs asmuo nurodė, kad naujajame Europolo sprendime nepaaiškinama, ar Europolas tvarko su skundą pateikusiu asmeniu susijusius duomenis.

Europolo konvencijos 19 straipsnio 1 dalyje įtvirtina teisė susipažinti su tokiais duomenimis arba teisė prašyti, kad tokie duomenys būtų patikrinti. Pagal Europolo konvencijos 20 straipsnio 4 dalį bet kuriam asmeniui suteikiama teisė prašyti Europolo ištaisyti ar panaikinti su juo susijusius duomenis.

S. prašymas buvo aiškiai susijęs ir su teise patikrinti, ir su teise ištaisyti ar panaikinti duomenis. Skundų komitetas nenustatė jokio pagrindo jam pateiktuose dokumentuose nagrinėti S. prašymą ir kaip prašymą leisti susipažinti su duomenimis apie jį, kaip nurodyta Europolo konvencijos 19 straipsnio 1 dalyje.

Atsižvelgiant į glaudų duomenų subjekto teisės prašyti, kad jo duomenys būtų patikrinti, ir Jungtinės Karalystės duomenų apsaugos įstatymo (*Data Protection Act*) V dalies 42 straipsnyje apibrėžtos teisės ryšį, šiame įstatyme numatyta galimybė būti informuotam nulemia 19 straipsnio 3 dalies antrojo sakinio taikymą. Šiame sakinyje nustatyta griežta taisyklė, kada atsisakoma suteikti informaciją. Jei taikytina kuri nors iš 19 straipsnio 3 dalyje nustatytų išimčių, turi būti atsisakoma suteikti informaciją. Tai reiškia, kad kiekvienas prašymas patikrinti duomenis, jei taikoma 19 straipsnio 3 dalis, turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkretų atvejį, jei tai būtina, taikant vieną iš išimčių, kai atsisakoma pateikti informaciją. Nors teise į duomenų patikrą galima naudotis tik pagal

valstybės narės teisę, Europolas privalo patikrinti, ar taikoma kuri nors iš 19 straipsnio 3 dalyje nustatytų išimčių.

Savo naujame sprendime Europolas pranešė skundą pateikusiam asmeniui, kad netvarkomi jokie jo duomenys, ir šiuo konkrečiu atveju nusprendė, kad netaikytina nė viena iš Europolo konvencijos 19 straipsnio 3 dalyje nustatytų išimčių.

Atsižvelgiant į Jungtinės Karalystės teisę ir Europolo konvencijos 19 straipsnio 3 dalį naujas Europolo sprendimas dėl S. prašymo atitiko Europolo konvencijos 19 straipsnio 3 dalį.

IV skyrius

IV.1 Savo veiklos vertinimas

*„Nuolat neaugant ir nedarant pažangos, žodžiai tobulėjimas, laimėjimas ir sėkmė –
beverčiai.“*

Benjamin Franklin

Savo veiklos vertinimas padeda gerinti veiklos rezultatus, veiksmingumą, darbo, darbo metodų ir pasiektų rezultatų kokybę ir pateikia rekomendacijų, kaip tai daryti. Savo veiklą vertinanti institucija formuluoja savo tikslus ir uždavinius, analizuoja savo veiklą, taikydama įvairius metodus, ir, kita vertus, atskleidžia savo veiklos problemas bei numato, kaip jas spręsti.

Nuo 1998 m. spalio mėn., savo veiklos pradžios, Jungtinė priežiūros institucija veikė kaip Europolo kontrolės institucija, taikanti atvirą požiūrį ir atidžiai stebinti prevencinį požiūrį į savo veiklą. Per tą laikotarpį JPI siekė tapti veiksminga kontrolės institucija.

JPI kas dvejus metus sudaro būsimų įsipareigojimų sąrašą, kuris periodiškai peržiūrimas, taip pat vertinami pasiekti rezultatai ir neišspręsti klausimai. Dabar veiklos ataskaitos siunčiamos Europos Parlamentui ir Tarybai. Vieši plenarinių posėdžių protokolai skelbiami JPI interneto svetainėje. Tai padeda ne tik viešinti JPI veiklą, bet ir didinti jos atskaitingumą plačiajai visuomenei.

Apskritai duomenų apsaugos klausimai yra gana dinamiški. Tai yra papildoma paskata ir motyvacija, raginanti JPI veikti. Nauji iššūkiai duomenų apsaugos srityje ragina dėti daugiau pastangų ir daugiau dirbti. Pasiekti rezultatai neleidžia JPI ilsėtis ar sustoti, priešingai, įpareigoja išlaikyti tokį pat kokybės lygį ir darbo tempą. Tai reiškia daugiau visų JPI narių pastangų, darbo ir dalyvavimo.

JPI veiklą galima įvertinti atsižvelgiant į tai, kad Europolo prašymai įvairiais duomenų apsaugos klausimais pateikiami dažnai, įskaitant konsultacijas dėl naujų ir sudėtingų IT projektų.

Šios institucijos darbas organizuojamas taip, kad kiekvienas JPI narys turėtų galimybę jame dalyvauti. Sudarant darbo grupes galima atlikti išsamią aptariamų klausimų analizę ir padėti pasiekti konstruktyvių rezultatų. JPI darbas tikrinti Europolą, įtraukiant nacionalines duomenų apsaugos institucijas į tyrimus nacionaliniu lygmeniu, sukuria patirtį ir žinias, kurių reikia priežiūros darbui atlikti, visų pirma teisėsaugos srityje.

Įvairiais JPI naudojamais darbo metodais prisidedama prie institucijos darbo produktyvumo (nuomonės duomenų apsaugos klausimais, pavedimų užvesti bylas, susitarimų su trečiosiomis šalimis vertinimas) ir taip patvirtinamas JPI įsipareigojimas atlikti pagal Europolo konvenciją patikėtas funkcijas.

IV.2 Ateitis

Prieš dvejus metus Jungtinė priežiūros institucija įsipareigojo skirti pagrindinį dėmesį tokiems dalykams:

- i) metinių Europolo patikrų atlikimui, ypatingą dėmesį skiriant Europolo tvarkomų duomenų kokybei;
- ii) patikros metodų gerinimui;
- iii) glaudžiam duomenų apsaugos pokyčių stebėjimui teisėsaugos srityje bei su ES informacinėmis sistemomis susijusių pokyčių stebėjimui;
- iiii) koordinuojamiems bendriems priežiūros veiksams nacionaliniu lygmeniu;
- v) visuomenės informuotumo apie asmenų teises, kurias užtikrina Europolo konvencija, ir apie pačios Europolo JPI vaidmenį, taip pat jos vaidmenį bendradarbiaujant su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis, didinimui.

Nors šie tikslai iš esmės pasiekti, jie ir toliau išliks svarbūs. Norint veiksmingai organizuoti ir valdyti JPI darbą, jį būtina nuolat vertinti. Lisabonos sutarties ir Tarybos sprendimo, kuriuo pakeičiama Europolo konvencija, padariniai turės įtakos būsimai JPI veiklai. Todėl tai ypač paskatins persvarstyti organizacinį darbą ir strateginius tikslus. Tačiau JPI prioritetai išliks tie patys – visada ginti asmenų teises.

Pagrindiniai JPI darbo pokyčiai bus susiję su Tarybos sprendimo, kuriuo pakeičiama Europolo konvencija, įsigaliojimu, visų pirma su bendradarbiavimo su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis ir jų dalyvavimo sprendimų priėmimo procese, nagrinėjant asmenų skundus, stiprinimu. Tarybos sprendime numatoma nauja suvienodinta naudojimosi teise susipažinti su informacija sistema, oficialiai įtvirtinama Europolo duomenų apsaugos pareigūno pareigybė ir tolesnis bendradarbiavimas su JPI. JPI vaidmens ir indėlio svarba pabrėžiama Tarybos sprendimo 10 straipsnio 2 dalyje, nurodant, kad su JPI konsultuojamasi prieš įdiegiant naują asmens duomenų tvarkymo sistemą. Ši prevencinė priemonė suteikia JPI galimybę dalyvauti ankstyvajame proceso etape.

Nepaisant naujų strateginių tikslų ir būsimų iššūkių, su kuriais susidurs JPI, ji daugiausia savo dėmesio skirs jau pradėtam darbui – ateinančiais metais teikti aukštos kokybės asmens duomenų apsaugos Europole paslaugas, atsižvelgiant į pokyčius Europos teisėsaugos erdvėje. 2008 m. spalio 9 d. konferencijoje buvo padaryta išvada, kad Europolo JPI kartu su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis išlaikys dabartinę duomenų apsaugos priežiūros sistemą ir toliau stiprins savo veiklą, kad užtikrintų gerą asmenų apsaugą ne tik dabar, bet ir ateityje.

V skyrius

V.1 Europolo JPI ir Skundų komiteto nariai

V.1.1 Europolo jungtinė priežiūros institucija

Pirmininkas

David SMITH

Pirmininko pavaduotoja

Isabel CERQUEIRA DA CRUZ

<p>Airija</p> <p>Nariai: Billy HAWKES Gary DAVIS Pakaitiniai nariai: Ciara O'SULLIVAN Diarmuid HALLINAN</p>	<p>Austrija</p> <p>Nariai: Waltraut KOTSCHY Eva SOUHRADA-KIRCHMAYER Pakaitiniai nariai: Gregor KÖNIG Caroline FRITZ</p>
<p>Belgija</p> <p>Nariai: Willem DEBEUCKELAERÉ Bart DE SCHUTTER</p> <p>Pakaitinis narys Priscilla de LOCHT</p>	<p>Bulgarija</p> <p>Nariai: Marija MATEVA Veselin TSELKOV</p>
<p>Čekija</p> <p>Narys Miroslava MATOUŠOVÁ Pakaitinis narys Jiri MESICEK</p>	<p>Danija</p> <p>Nariai: Lena ANDERSEN Sten HANSEN Pakaitiniai nariai: Jens Harkov HANSEN Ole TERKELSEN</p>
<p>Estija</p> <p>Narys Taago PÄHKEL Pakaitinis narys Kaja PUUSEPP</p>	<p>Graikija</p> <p>Nariai: Grigorios LAZARAKOS Leonidas KOTSALIS Pakaitiniai nariai: Dina KAMPOURAKI Maria ALIKAKOU</p>
<p>Ispanija</p> <p>Narys Rafael GARCÍA GOZALO Pakaitinis narys Marta AGUIRRE CALZADA</p>	<p>Italija</p> <p>Narė Vanna PALUMBO</p>

<p>Jungtinė Karalystė</p> <p>Nariai: David SMITH Jonathan BAMFORD</p> <p>Pakaitiniai nariai: Chris TURNER Ian MILLER</p>	<p>Kipras</p> <p>Narys Goulla FRANGO Pakaitinis narys Louiza MARKIDOU</p>
<p>Latvija</p> <p>Nariai: Signe PLUMINA Aiga BALODE</p>	<p>Lenkija</p> <p>Narys Michał SERZYCKI Pakaitinis narys Piotr DROBEK</p>
<p>Lietuva</p> <p>Nariai: Rita VAITKEVIČIENĖ Neringa KAKTAVIČIŪTĖ-MICKIENĖ</p>	<p>Liuksemburgas</p> <p>Nariai: Georges WIVENES Thierry LALLEMANG Pakaitinis narys Pierre WEIMERSKIRCH</p>
<p>Malta</p> <p>Pakaitinis narys David CAUCHI</p>	<p>Nyderlandai</p> <p>Nariai: Jacob KOHNSTAMM Jannette BEUVING Pakaitinis narys Laetitia KRÖNER</p>
<p>Portugalija</p> <p>Nariai: Isabel CERQUEIRA DA CRUZ Eduardo Manuel Castro GUIMARÃES DE CARVALHO</p> <p>Pakaitiniai nariai: Clara VIEIRA CARDOSO GUERRA Vasco Rodrigo DUARTE DE ALMEIDA</p>	<p>Prancūzija</p> <p>Narys Georges de La LOYÈRE</p> <p>Pakaitinis narys Michel MAZARS</p>
<p>Rumunija</p> <p>Nariai: Georgeta BASARABESCU Nicoleta RUSU</p> <p>Pakaitiniai nariai: Simona SANDRU George GRIGORE</p>	<p>Slovakija</p> <p>Narys Peter LIESKOVSKÝ Pakaitinis narys Tomaš MIČO</p>
<p>Slovėnija</p> <p>Nariai: Alenka JERŠE Natasa PIRC MUSAR</p> <p>Pakaitinis narys Marijan ÈONÈ</p>	<p>Suomija</p> <p>Nariai: Reijo AARNIO Heikki HUHTINIEMI Pakaitinis narys Elisa KUMPULA</p>

<p>Švedija</p> <p>Nariai: Agneta RUNMARKER Katja ISBERG AMNÄS</p> <p>Pakaitiniai nariai: Britt-Marie WESTER Birgitta ABJÖRNSSON</p>	<p>Vengrija</p> <p>Narys András JÓRI Pakaitinis narys Agnes PAJÓ</p>
<p>Vokietija</p> <p>Nariai: Michael RONELLENFITSCH Roland BACHMEIER</p> <p>Pakaitiniai nariai: Angelika SCHRIEVER-STEINBERG Wolfgang Von POMMER ESCHE</p>	

V.1.2 Skundų komitetas

Pirmininkė Agneta RUNMARKER
Pirmininko pavaduotojas Heikki HUHTINIEMI

<p>Airija</p> <p>Narys Diarmuid HALLINAN</p> <p>Pakaitinis narys Gary DAVIS</p>	<p>Austrija</p> <p>Narys Gregor KÖNIG Pakaitinis narys Caroline FRITZ</p>
<p>Belgija</p> <p>Narys Willem DEBEUCKELAERÉ</p> <p>Pakaitinis narys Bart DE SCHUTTER</p>	<p>Bulgarija</p> <p>Narys Marija MATEVA Pakaitinis narys Veselin TSELKOV</p>
<p>Čekija</p> <p>Narys Miroslava MATOUŠOVÁ</p> <p>Pakaitinis narys Jiri MESICEK</p>	<p>Danija</p> <p>Narys Lena ANDERSEN</p> <p>Pakaitinis narys Jens Harkov HANSEN</p>
<p>Estija</p> <p>Narys Taago PÄHKEL</p>	<p>Graikija</p> <p>Narys Grigorios LAZARAKOS</p> <p>Pakaitinis narys Maria ALIKAKOU</p>
<p>Ispanija</p> <p>Narys Rafael GARCÍA GOZALO Pakaitinis narys Marta AGUIRRE CALZADA</p>	<p>Italija</p> <p>Narys Vanna PALUMBO</p>
<p>Jungtinė Karalystė</p> <p>Narys David SMITH</p> <p>Pakaitinis narys Jonathan BAMFORD</p>	<p>Kipras</p> <p>Narys Goulla FRANGOU Pakaitinis narys Louiza MARKIDOU</p>
<p>Latvija</p> <p>Narys Signe PLUMINA</p> <p>Pakaitinis narys Aiga BALODE</p>	<p>Lenkija</p> <p>Narys Michał SERZYCKI</p> <p>Pakaitinis narys Piotr DROBEK</p>

<p>Lietuva</p> <p>Narys Rita VAITKEVIČIENĖ</p> <p>Pakaitinis narys Neringa KAKTAVIČIŪTĖ-MICKIENĖ</p>	<p>Liuksemburgas</p> <p>Narys Georges WIVENES</p> <p>Pakaitinis narys Thierry LALLEMANG</p>
<p>Malta</p> <p>Pakaitinis narys David CAUCHI</p>	<p>Nyderlandai</p> <p>Narys Jacob KOHNSTAMM</p> <p>Pakaitinis narys Laetitia KRÖNER</p>
<p>Portugalija</p> <p>Narys Isabel CERQUEIRA DA CRUZ</p> <p>Pakaitinis narys Clara VIEIRA CARDOSO GUERRA</p>	<p>Prancūzija</p> <p>Narys Georges de La LOYÈRE</p> <p>Pakaitinis narys Michel MAZARS</p>
<p>Rumunija</p> <p>Narys Mrs Georgeta BASARABESCU</p> <p>Pakaitinis narys George GRIGORE</p>	<p>Slovakija</p> <p>Narys Peter LIESKOVSKÝ</p> <p>Pakaitinis narys Tomaš MIČO</p>
<p>Slovėnija</p> <p>Pakaitinis narys Alenka JERŠE</p>	<p>Suomija</p> <p>Narys Reijo AARNIO</p> <p>Pakaitinis narys Heikki HUHTINIEMI</p>
<p>Švedija</p> <p>Narys Agneta RUNMARKER</p> <p>Pakaitinis narys Katja ISBERG AMNÄS</p>	<p>Vengrija</p> <p>Narys András JÓRI</p> <p>Pakaitinis narys Agnes PAJÓ</p>
<p>Vokietija</p> <p>Narys Roland BACHMEIER</p> <p>Pakaitinis narys Wolfgang Von POMMER ESCHE</p>	